

Nederlandse variant van Clare's Law?

Wekelijks koppen kranten dat er een vrouw om het leven is gebracht door haar partner of ex-partner. Verontrustend is dat voorafgaande aan die moorden vaak signalen waren van dwingende controle en dat hulporganisaties, politie en justitie de daders soms al eerder in het vizier hadden. Een interventie waarop de ogen van Europa momenteel gericht zijn, is Clare's Law. Deze wet geeft vrouwen het recht om te weten of hun partner zich in het verleden schuldig heeft gemaakt aan huiselijk geweld. Ook de ethische klankbordgroep van de Politie bekijkt nu of een Nederlandse variant van 'Clare's Law' wenselijk kan zijn.

De ethische klankbordgroep van de politie bestaat uit externe deskundigen die op persoonlijke titel reflecteren op uiteenlopende ethische kwesties. De leden spiegelen daarop vanuit verschillende expertises. Nu er in Nederland veel aandacht is voor femicide, buigen ze zich over de vraag of het ethisch aanvaardbaar is dat zo'n wet er in Nederland komt en onder welke voorwaarden. De opbrengsten van het morele gesprek en het advies dat daaruit voortkomt, worden overgedragen aan de onderzoekscommissie die in opdracht van de Tweede Kamer verder gaat analyseren hoe Clare's Law of een variant daarop ingevoerd zou kunnen worden in Nederland. Het ingebrachte standpunt van Marianne van den Anker, de Ombudsman van Rotterdam, is in elk geval helder: *het maatschappelijke belang om de veiligheid van vrouwen te vergroten, zou zwaarder moeten wegen dan de privacy van de pleger.*

De werking

Om het standpunt te kunnen bediscussiëren, is het goed om eerst te kijken naar de werking van de wet in het Verenigd Koninkrijk. Op grond van Clare's Law kunnen vrouwen bij de Engelse politie opvragen of hun partner een verleden heeft met huiselijk geweld, vanuit de gedachte dat zij op basis daarvan beter kunnen inschatten of ze gevaar lopen. Voordat de politie de aanvraag in behandeling neemt, wordt er eerst een ketenbrede risico-inschatting gemaakt van de situatie waarin de aanvrager zich bevindt. Daarnaast verstrekt de Engelse politie alleen informatie als blijkt dat iemand daadwerkelijk een gewelddadig verleden heeft, bijvoorbeeld bij veroordeling voor geweld door een rechter. In zo'n geval worden vrouwen desgewenst en in samenwerking met partners, begeleid bij het beëindigen van hun relatie.

Reflecties van kritische vrienden

Omdat het initiatief tot informatie bij de betrokken personen ligt, wordt dit het 'right to ask' genoemd. Clare's Law voorziet ook in de 'right to know', waarbij de politie op eigen initiatief relevante informatie kan delen met vrouwen die mogelijk gevaar lopen vanwege het gewelddadig verleden van hun partner. Deze informatie wordt altijd mondeling gedeeld en mag niet verder worden verspreid. Overigens geldt Clare's Law ook voor mannen. De Britse wet, officieel het Domestic Violence Disclosure Scheme, is bedoeld om mensen te beschermen tegen huiselijk geweld, ongeacht hun gender. Mannen kunnen dus ook politie-informatie opvragen over het gewelddadige verleden van een partner als ze zich bedreigd voelen.

De cijfers

Ook in Nederland beschikt de politie vaak al over informatie over personen die zich in het verleden schuldig hebben gemaakt aan huiselijk geweld. Tussen september 2024 en maart 2025 haalde het Informatie-Analyseteam (IAT) 354.024 geregistreerde incidenten van huiselijk geweld en femicide uit de politiesystemen. Uit de analyse kwam onder meer naar voren dat een ruime meerderheid ook verdachte is geweest van andere incidenten. Er is dus vaak een breder patroon van crimineel gedrag zichtbaar bij verdachten van huiselijk geweld. Deze informatie wordt ter bescherming van de privacy van de dader beperkt gedeeld, en in principe al helemaal niet proactief met (potentiële) slachtoffers van huiselijk geweld.

Het fundament

De wetgever in het Verenigd Koninkrijk verwijst met Clare's Law nadrukkelijk naar het Verdrag van Istanbul, dat verdragsstaten verplicht om geweld tegen vrouwen te voorkomen en te bestrijden. In het verlengde dáárvan zou het moreel juist zijn als de overheid informatie deelt met mensen die zich mogelijk in een gevaarlijke relatie bevinden, gevraagd én ongevraagd. Ook artikel 11 van de Grondwet biedt houvast. Daarin wordt privacy ook omschreven als het recht op lichamelijke integriteit. Dit betekent dat niemand zonder toestemming of een wettelijke basis aan je lichaam mag komen, wat bescherming biedt tegen bijvoorbeeld dwang of mishandeling.

Privacy-paradox

In die zin vormen veiligheid en privacy dus geen tegenstelling, concludeert Vincent Böhre van stichting Privacy First. 'In theorie biedt een wet als Clare's Law bescherming op de lichamelijke integriteit van vrouwen en kan de wet een preventieve werking hebben. Dit neemt niet weg dat er enkele kritische kanttekeningen zijn. Zo is er ook het recht op privacy van de veroordeelde. Iemand die zijn straf voor een geweldsdelict uit het verleden heeft uitgezeten, heeft het recht op een schone lei. Vanuit dat oogpunt is de kans op stigmatisering groot als hij de rest van zijn leven wordt geconfronteerd met daden uit het verleden. Dit kan op gespannen voet staan met het recht op een eerlijk proces en staat mogelijk sociale stabilisatie en maatschappelijke re-integratie in de weg.

Volgens Fatma Çapkurt, universitair docent staat- en bestuursrecht aan Universiteit Leiden wordt hier een interessant moreel dilemma aangestipt: 'Waar het om gaat is hoe we de privacy van een veroordeelde waarderen in verhouding tot het groter wordende maatschappelijke inzicht dat vrouwen steeds meer lijden onder huiselijk geweld en dat we dit graag willen stoppen. Vanuit dat perspectief zou een wet als Clare's Law al proportioneel zijn als daarmee één vrouwenmoord kan worden voorkomen'.

Extra druk

Een ander punt is het belang van goede registratie van huiselijk geweld in de politiesystemen. Als dat niet goed gaat, kan het opvragen van informatie ook een vals gevoel van veiligheid opleveren of het risico op geweld juist vergroten. Legt zo'n wet dan niet een extra verantwoordelijkheid op vrouwen? 'En andersom', benadrukt Ruud Koole, emeritus-hoogleraar politieke wetenschappen in Leiden. 'Welke druk leggen we op vrouwen die geen gebruik maken van de wet, maar wel slachtoffer zijn of worden? En kunnen we überhaupt wel van vrouwen vragen om de gekregen, misschien wel schokkende informatie, voor zich te houden? In welke positie zet je deze vrouwen dan?'

Beheersbaarheid

Terechte vragen vindt Bart Karstens, senior onderzoeker digitale samenleving bij het Rathenau Instituut in Den Haag. 'Een kwalitatief goede registratie blijft mensenwerk. Er is kennis en kunde nodig om signalen te kunnen herkennen en daar vervolgens adequaat naar te handelen. Een goede implementatie van een wet als Clare's Law vergt veel tijd, capaciteit en middelen. Kan de politie het werk dat daarmee is gemoeid wel beheersen? Ook Saniye Çelik, bijzonder hoogleraar diversiteit en inclusie Universiteit Leiden, erkent dat er in de uitwerking van een mogelijk wetsvoorstel goed moet worden gekeken naar de impact op de politieorganisatie. 'Zo'n wet vraagt niet alleen om juridische zorgvuldigheid, maar ook om moreel vakmanschap en een organisatie die politiemensen daarin ondersteunt met ruimte voor reflectie en professionele afwegingen'. Volgens de klankbordgroep betekent dit dat de Nederlandse variant van Clare's Law alleen kans van slagen heeft binnen duidelijke en stringente kaders: informatie moet worden verstrekt op basis van feiten en veroordelingen en met aandacht voor de praktische uitvoerbaarheid door de politieorganisatie.

Alle in dit artikel opgenomen quotes zijn afkomstig van de [leden uit de Ethische Klankbordgroep](#). Wilt u na het lezen van dit artikel zelf een ethisch vraagstuk indienen voor reflectie in de Ethische Klankbordgroep? Neem dan contact op met ethiek@politie.nl

Saskia Hinssen, werkt binnen de politie aan thema's als geweld in afhankelijkheidsrelaties, diversiteit en inclusie en ethiek. Ze werkte mee aan de inhoudelijke invulling van kennis- en dialoogsessies over polarisering en zat in de klankbordgroep van het ministerie van Justitie en Veiligheid gedurende de ontwikkeling van de publiekscampagne 'Waar ben je' gericht op het herkennen van signalen van dwingende controle en de rode vlaggen bij femicide.